

Històries del Jabal Qaun

Al llom del Cavall Verd.

A 700 metres d'altura, aguantant amb incertesa i una esperança moribunda l'horitzó mediterrani i anhelant desesperadament una salvació llegendària, els últims moriscs rebels al decret d'expulsió preferiren morir a la pàtria a viure en una terra estranya. El castell de Pop, emplaçat al llom de la serra del Cavall Verd, a la vall de Laguar, va ser la darrera fortalesa que es mantení fidel a la causa morisca, assetjada per les tropes cristianes. Durant la desfeta final, els més irreductibles, liderats pel moliner de Guadalest Millini, improvisat cabdill de la rebel·lió, hi resistiren a una rendició inevitable confiant que el cavall rocós galoparia cap a la llibertat.

Aquest va ser el desenllaç d'una lluita desigual entre 15.000 llauradors moriscs valencians que s'aferraren a la terra en què van ser declarats estrangers i 5.000 soldats cristians de l'exèrcit més fort i modern de l'època. Les condicions lleonines que imposava l'orde d'expulsió de

Felip III als foragitats i les notícies que arribaven de la destinació decretada –el nord d'Àfrica– encengueren la revolta a la Marina i el Comtat. El 29 de setembre de 1609, una setmana després que el virrei de València publicara el ban d'expulsió, els moriscs del raval de Murla es refugiaren a Laguar. En dies successius n'hi arribaren de nous, provinents de les moreries de Guadalest, Confrides, les valls de Seta i Travadell, Planes, Rellu, Sella, Tàrbena, Sagra, Tormos, Orba, Parcent, Alcanalí, Xaló, Benigembla, Alcalà, Gallinera, Ebo i Castells. –

La rebel·lió morisca va encendre tota la vall. Els moriscs aviat trobaren el seu rei, Jeroni Millini, i el seu castell, el de la Plana o de les Atzavares, l'accés a Laguar, on esperaren, armats només amb fones, pedres i alguna ballesta, la resposta fulminant previsible dels cristians. Una milícia de llauradors, amb una rereguarda de vells, dones i xiquets, que combateren l'investida cristiana –

INSTITUTS D'ESTUDIS
COMARCALS DE
LA MARINA ALTA

400 anys de l'expulsió dels moriscs

5.000 soldats dels terços de Nàpols i Sicília i l'exèrcit del Regne de València- desfent camí i lliurant progressivament a l'enemic les seues modestes conquestes territorials.

L'angoixós compte enrere va començar el 16 de novembre amb la conquesta cristiana del castell de les Atzavares, que va deixar expedita l'entrada a Laguar a les tropes reials. Els moriscs rebels quedaren arraconats en el seu darrer refugi, el castell de Pop, al llom del Cavall Verd, sobre el qual, segons profetitzava la llegenda, podrien cavalcar cap a la salvació.

La realitat fou ben diferent. Sense aigua ni aliments, la rendició va ser l'única opció per a uns 11.000 moriscs que el 29 de novembre es resignaren a acomiadar-se del *Jabal Qaun* i embarcar des dels ports de Dénia i Xàbia cap a Orà. La insubmissió al mandat reial ja havia costat la vida a 4.000 rebels (en el ban cristià només es registraren dos baixes).

Alguns altres, tanmateix, elegiren la mort i es llançaren des del cim del Cavall Verd en un acte desesperat, no

exempt d'heroïtat, per romandre a la terra en què havien nascut.

iecma@iecma.net

